

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

22/06/2021

ΘΕΜΑ Α1

α σελ. 140-141 “Τον Ιούλιο του 1914...να αποκτήσουν γεωργικό κλήρο”

β σελ. 140 “Τον Νοέμβριο του 1919...υπογραφή της συνθήκης”

γ σελ. 144 “Τον Ιούλιο του 1920...περιοχή στην Ελλάδα” και σελ. 96 “Η συνθήκη των Σεβρών... απτή πραγματικότητα”

ΘΕΜΑ Α2

α. ΣΩΣΤΟ σελ.20

β. ΣΩΣΤΟ σελ. 60-61

γ. ΣΩΣΤΟ σελ. 65

δ. ΛΑΘΟΣ σελ. 73-74

ε. ΛΑΘΟΣ σελ. 105

ΘΕΜΑ Β1

Σελ. 50-51 “ Το Νοέμβριο του 1920...συνέπειες της”

ΘΕΜΑ Β2

α. Σελ. 46 “Οι διαφορές του αγροτικού...ταξικό περιεχόμενο” προαιρετικά και η πρόταση “Η κατάσταση αυτή κράτησε ως το τέλος των βαλκανικών πολέμων”.

β. Σελ. 46-47 “Στη διάρκεια του Α΄ παγκοσμίου πολέμου...Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας”

ΘΕΜΑ Γ1

α. Σχολικό βιβλίο Σελ. 149-151 “Στις 24 Ιουλίου...επίμαχων περιοχών” και σελ. 152 “Με βάση...ανταλλαξιμίων”

“Στις 24 Ιουλίου... κατοίκων της Ελλάδας”

- Πράγματι, σύμφωνα με το παράθεμα Α (δευτερογενής πηγή) αποφασίστηκε υποχρεωτική ανταλλαγή αποκλειστικά με βάση το θρήσκευμα και ανεξαρτήτως πολιτισμικού υποβάθρου. Έτσι θα έφευγαν από την Ελλάδα 585.000 ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι και θα έρχονταν 1.300.000 χριστιανοί ορθόδοξοι.
- Με βάση το παράθεμα Γ (πρωτογενής πηγή) ήδη από τις 13 Οκτωβρίου υπήρχε επικοινωνία μεταξύ Βενιζέλου και επιτρόπου της ΚτΕ μέσα από την οποία καταδεικνύεται πως ήταν ήδη ειλημμένη απόφαση από την τουρκικής πλευράς (τον Οκτώβριο του 1922) η οριστική απομάκρυνση Ελλήνων από τουρκικά εδάφη.

“Αυτή θα ίσχυε...περιοχών” και “Με βάση...ανταλλαξιμίων”

β. Σχολικό βιβλίο Σελ. 151-152 “Όταν έγινε... ελληνικού κράτους”

“Όταν έγινε γνωστή... μεταρρύθμιση και ανάπτυξη”

- Με βάση το παράθεμα Α (πρωτογενές απόσπασμα από δευτερογενή πηγή) φαίνεται από μετέπειτα ομιλία του Βενιζέλου το 1929 ότι πρωταρχικός στόχος της ελληνικής πλευράς ήταν η επίτευξη ομοιογένειας με την απομάκρυνση του μουσουλμανικού στοιχείου από την Ελλάδα ως απάντηση των αντίστοιχων τουρκικών διώξεων προς το ελληνικό στοιχείο της Μικράς Ασίας.
- Βέβαια, σύμφωνα με το παράθεμα Β (δευτερογενής πηγή) η σκέψη για ανταλλαγή πληθυσμών στο πλαίσιο της εθελοντικής επιλογής είχε τεθεί από το 1914 δεδομένου του πρώτου διωγμού του ελληνικού στοιχείου της Μικράς Ασίας όπως και στην αντίστοιχη περίπτωση με τη Βουλγαρία το 1919 προκειμένου να μη θιγούν περαιτέρω τα συμφέροντα των ελληνικών πληθυσμών. Συγκεκριμένα, ήθελε να αποφύγει τη μονόπλευρη εκδίωξη εις βάρος της Ελλάδας.

- Στο κείμενο Β τονίζεται ότι η υποχρεωτική ανταλλαγή εξυπηρετούσε περισσότερο την πολιτική της Ελλάδας αφού οι πληθυσμοί είχαν ήδη αποχωρήσει από τα τουρκικά εδάφη χωρίς δυνατότητα παλιννόστησης. Έπρεπε, λοιπόν, να εξασφαλίσει και η ελληνική πλευρά την αποχώρηση του μουσουλμανικού στοιχείου ώστε να χρησιμοποιηθούν οι περιουσίες τους για την αποκατάσταση των προσφύγων.
- Στο πλαίσιο της μέριμνας σύμφωνα με το κείμενο Γ για την αποκατάσταση των προσφύγων αμέσως μετά τη μικρασιατική καταστροφή σε επικοινωνία του με τον επίτροπο της ΚτΕ ο Βενιζέλος δήλωσε πως οι Τούρκοι ήδη είχαν κάνει ξεκάθαρες τις προθέσεις τους για εξάλειψη των Ελλήνων από τα εδάφη τους. Γι αυτό ζητούσε να λάβει η ΚτΕ μέριμνα ώστε να ξεκινήσει η υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών ακόμα και πριν την επικύρωση επιμέρους συμφωνίας ώστε να προλάβουν την ασφαλή μετακίνηση και αποκατάσταση των Ελλήνων πριν την έλευση του χειμώνα.

Σχολικό βιβλίο Σελ. 152 “Σύμφωνη ήταν... ελληνικού κράτους”

ΘΕΜΑ Δ1.

Α. Σχολικό βιβλίο σελ. 42-43 «Η διεύρυνση του ελληνικού κράτους με (τα Επτάνησα 1864) την Άρτα και τη Θεσσαλία 1881...ελλείψεις»

- Σύμφωνα με τη δευτερογενή πηγή του Κωνσταντίνου Βεργόπουλου από την Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (κείμενο Α') αμέσως μετά την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της Άρτας το ζήτημα της μεγάλης ιδιοκτησίας έκανε την εμφάνισή του (1881- 1895), στις παραπάνω περιοχές που είχαν πρόσφατα προσαρτηθεί στην Ελλάδα. Το ελληνικό κράτος είχε μέχρι εκείνη τη στιγμή αντιμετωπίσει με επιτυχία τη συγκέντρωση μεγάλων ιδιοκτησιών γης στα χέρια των μεγαλοτσιφλικάδων. Αναλογικά στο θέμα των κολίγων είχε προωθηθεί η διανομή μικρών ιδιοκτησιών γης κι ο θεσμός της οικογενειακής παραγωγής που στήριζε ένα πλαίσιο εγχώριας παραγωγής που απέδιδε περιορισμένα οφέλη.

B. (Τα στοιχεία του σχολικού βιβλίου και των παραθεμάτων πρέπει να αναφερθούν με βάση την ορθή χρονική και λογική αλληλουχία των γεγονότων)

Σχολικό βιβλίο σελ. 81 «Στα εδάφη της Θεσσαλίας... θέσεις τους»

- Σύμφωνα με το κείμενο Α' η κυβέρνηση του Χαρίλαου Τρικούπη ήταν η πρώτη που έδωσε ώθηση στους μεγαλοτσιφλικάδες. Εξάλλου στο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού ήδη από το 1875 είχε προωθήσει την ανάπτυξη της οικονομίας και την ενίσχυση της γεωργίας. Η αιτία πρέπει να αποδοθεί στο γεγονός ότι τα τσιφλίκια της Θεσσαλίας σε χαμηλές τιμές είχαν αποτελέσει μίας πρώτης τάξης ευκαιρία για τους ομογενείς κεφαλαιούχους, γεγονός που έδωσε τη δυνατότητα να καρπωθούν την εθνική αυτή ιδιοκτησία όχι τόσο οι προύχοντες της επαρχίας και οι κοτζαμπάσηδες όσο οι Έλληνες της διασποράς. Εξαναγκάστηκε, λοιπόν, από τα πράγματα να στηρίξει τους πλούσιους ομογενείς και να ενθαρρύνει τα τσιφλίκια της Θεσσαλίας όχι μόνο από οικονομική αλλά και από νομική και δικαστική βάση. Σ' αυτή του την απόπειρα οδηγήθηκε από τα προτερήματα και τις ικανότητες των νέων αγοραστών που διεκδικούσαν τη γη του θεσσαλικού κάμπου.
- Σύμφωνα με τη δευτερογενή πηγή του Hering (κείμενο Β'), ο Δηλιγιάννης αμέσως μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας είχε καταθέσει νομοσχέδιο για τη χορήγηση γης στους αγρότες καθώς και για τη δημιουργία ταμείων αγροτικής πίστης και τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ τσιφλικάδων και αγροτών. Οι πληροφορίες αυτές αναφέρονται στο κείμενο Β' και επιβεβαιώνουν την πολιτική του Δηλιγιάννη σύμφωνα με την οποία προσπάθησε, χωρίς τελικά να το κατορθώσει, να χορηγήσει γη στους αγρότες και έλαβε κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους. Στην παραπάνω πολιτική του Δηλιγιάννη εναντιώθηκαν οι μεγαλογαιοκτήμονες και οι Τρικουπικοί, γεγονός που συνδέεται με την πολιτική του Τρικούπη να υποστηρίζει τους τσιφλικάδες στα εδάφη της Θεσσαλίας στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία τους.

Σχολικό βιβλίο σελ. 43 «Οι πρακτικές αυτές...συγκρούσεις»

- Σύμφωνα με την δευτερογενή πηγή του Πετμεζά, από την πλευρά του ο Θεοτόκης με νόμο στις 9 Ιουλίου 1899 «Περί εξώσεως δυστροπούντων ενοικιαστών» ευνόησε τους γαιοκτήμονες προκειμένου να πετύχουν τον έλεγχο των κολίγων. Όμως επειδή οι κοινωνικές αναταραχές εντείνονταν διαρκώς και οι κολίγοι και οι υποστηρικτές τους ενίσχυαν τη θέση τους, η κυβέρνηση Θεοτόκη αναγκάστηκε να καταθέσει το 1906 ένα νέο νομοσχέδιο. Το νομοσχέδιο αυτό θα οριοθετούσε σε αυστηρό πλαίσιο καθορισμένες δυνατότητες και δικαιοδοσίες των κολίγων και αποτέλεσε συμβιβαστική λύση. Ωστόσο, όπως ήταν αναμενόμενο, οι γαιοκτήμονες εκ νέου αντέδρασαν γι' αυτό κι ο Θεοτόκης υπαναχώρησε.

